

Olavi halusi Norjasta yhtenäisen kristityn valtion, joka rakentuisi laille ja oikeudelle. Vietettyään vuoden Rouenissa hän matkusti Englannin kautta Norjaan valloittaakseen maan.

Palmusunnuntaina 25. maaliskuuta 1016 Olavi voitti meritaistelun Nesjarissa jaarli Svein Håkonssonia, Einar Tambarskejeveä ja Erling Skjalgssonia vastaan. Nämä olivat maan huomattavimmat päälliköt. Samana vuonna Olavi valittiin Norjan kuninkaaksi Trøndelagin käräjillä.

Muinaisista ajoista lähtien olivat vaikutusvaltaiset suvut käyneet sotaa toisiaan vastaan. Kun Olavi palasi Norjaan oli sen kaltainen yhteiskunta osittain hajoamassa. Suvun vanhin oli nyt laajojen alueiden päällikkö tai hallitsija. Nämä päälliköt käyttivät valtaansa mielivaltaisesti. Käräjillä he tuomitsivat maanviljelijöitä ja heikommassa asemassa olevia lakien mukaisesti mutta ottivat itse vapauksia jotka olivat uhkana maan rauhalle.

Lainlaatijan ja -ylläpitäjän ominaisuudessa kuningas Olavin tärkein tehtävä oli päättää laeista, jotka suojelivat vastasyntyneitä, naisia, orjia ja muita yhteiskunnan heikko-osaisia, sekä rangaista niitä jotka rikkoivat maan lakeja. Näitä lakeja kutsuttiin pitkään ”pyhän Olavin kristillisiksi oikeudeksi”. Vielä tänäkin päivänä perustuu osa Norjan oikeuslaitoksesta tälle lainsäädännölle.

Kuningas Olavi sai kymmenen suhteellisen rauhallista hallitusvuotta, jolloin hän yhtenäisti voimallisesti jo yhdistämäänsä Norjaa. Hänen panoksensa Norjan yhdistämisessä näkyy m.m. seuraavasta:

1. Hän hallitsi suurta valtiota. Olavi oli luultavasti ensimmäinen kuningas, joka toden teolla johti sisämaa-alueita Trøndelag ja Opplandene.
2. Olavi loi pohjan koko maata käsittävälle paikalliselle hallintojärjestykselle. Hän nimitti vouteja kaikkialle maan eri osiin.
3. Olavin merkitys kristinuskon aseman vakauttamisessa oli perustavaa laatua. Mosterin käräjillä Sunnhordlandissa vuonna 1024 Norja sai koko valtakuntaa käsittävän kirkko-organisaation kirkkoineen, pappeineen ja kristillisine oikeusjärjestyksineen. Kaikki muu uskonnonharjoitus kiellettiin. Kristinuskosta kuninkaan uskona tuli valtakunnan ainoa sallittu uskonto. Kuningas Olavi oli elinaikanaan kirkon ylin johtaja Norjassa, kunnes kirkko myöhemmin kokonaan itsenäistyi.
4. Kuninkaan kamppailu poliittisia vastustajia vastaan lisäsi merkittävästi valtion omaisuutta. Olavi oli ensimmäinen koko valtakunnan kuningas, joka merkittävässä määrin löi norjalaista rahaa. Hän oli ensimmäinen norjalainen kuningas, joka hallitsi tehokkaasti koko Norjaa.

Olavi teki myös monia lähetysmatkoja niihin valtakunnan osiin, jotka eivät vielä olleet kristittyjä, ja antoi siten kristinuskolle pysyvän jalansijan. Mutta tyytymättömyys Olavia kohtaan kyti norjalaisten suurmiesten joukossa. He halusivat mieluummin johtajan, joka antaisi heille suuremman vapauden käyttää valtaa. Suurmiehet ajoivat Olavin maanpakoon. Håkon, Eirik jaarlin poika, jonka taas Olavi oli ajanut maasta 1015, asetettiin jaarliksi Norjaan.

Vuonna 1029 Håkon kuitenkin menehtyi haaksirikossa Pentlandin vuonossa kotimatalla Norjaan. Olavi näki mahdollisuutensa. Hän saapui Trøndelagiin armeijansa kanssa, joka koostui jämtlantilaisista, svealaisista, islantilaisista ja norjalaisista kannattajista.

Ratkaiseva taistelu käytiin Stiklestadissa, Verdalissa 29 heinäkuuta 1030. Vastustajat olivat lukuisuudeltaan ja iskuvoimaltaan ylivoimaisia. Maanviljelijöistä koostunutta armeijaa johtivat päälliköt kuten Kalv Arnesson, Hårek av Tjøtta ja Tore Hund. Olavi sai kirveeniskun vasempaan jalkaansa. Hän nojautui kiveä vasten, heitti pois miekkansa ja pyysi Jumalalta apua. Silloin Tore Hund seivästi hänet keihäällä. Keihäs tunki rengashaarniskan reunan alta ylös vatsaan. Lopuksi häntä lyötiin kaulan vasemmalle puolelle. Olavi kuoli näihin kolmeen haavaan.

Hänen kuolemansa jälkeen tapahtui useita ihmeitä. Auringonpimennys merkinä taivaan vihasta yhdistettiin heti Stiklestadin taisteluun. Alkoi kiertää tarinoita ihmeperantumisista, m.m. Tore Hundin käsihaava parani kun pirskahdus Olavin verta sattui siihen. Noin vuosi Olavin kaatumisen jälkeen hänen ruumiinsa kaivettiin ylös ja piispa julisti hänet pyhäksi kolmas elokuuta 1031. Tämä miellytti sekä Olavin ystäviä että aikaisempia vihollisia – sittemmin myös paavia. Olavin pyhimysarkku sijoitettiin Pyhän Kleemensin kirkon päältätarille Nidarosissa, joksi Trondheimiä tuolloin kutsuttiin. Myöhemmin arkku siirrettiin Nidarosin katedraalin kuoriin.

Pyhän Olavin kunnioitus levisi nopeasti Pohjois-Eurooppaan. Tapahtui monia ihmeitä, kun ihmiset Norjassa ja ulkomaillaakin pyysivät hänen esirukoustaan, ja sellaista tapahtuu nykyäänkin. Monia kirkkoja omistettiin hänelle – ei vain Pohjolassa vaan myös suurkaupungeissa kuten Novgorod, Lontoo ja York. Olavi julistettiin marttyyriksi, sillä hän kuoli ristin merkin alla. Häntä kunnioitetaan myös Norjan ikuisena kuninkaana ja suojeluspyhänä, koska hän vakiinnutti maassa kristinuskon aseman.

Pohjolan keskiaikaisessa maalaus- ja kuvanveistotaiteessa oli Olavi neitsyt Marian kera kaikista suosituin motiivi. Häntä kuvattiin 1100-luvulta reformaatioon saakka. Olavi esitettiin joko seisoen kruunu päässä ja kirves kädessä tai sitten istuen hirviö jalkojensa alla, mikä symboloi hänen voittoaansa pahan valloista. Vahva kansanomaisen traditio Olavin hahmon ympärillä todistaa hänen suuresta vaikutuksestaan kansanuskoon Norjassa eikä vain katolisena aikana vaan kauan reformaation jälkeenkin.

Norja oli katolinen maa aina reformaatioon (1537) saakka. Tanskan kuninkaan toimesta maa pakottiin luteriliseen uskoon. Katolilaisten oli kiellettyä oleskella maassa. Vasta 1850-luvun puolivälissä saivat katolilaiset perustaa seurakuntia ja viettää messua oman papin johdolla. Nykyään katolinen kirkko Norjassa on jaettu kolmeen hiippakuntaan. Piispanistuimet ovat Oslossa, Trondheimissa ja Trömsössä.

Voidakseen ymmärtää kuningas Olavin aikaa on ymmärrettävä historiaa. Olavin käännyminen ja uskonelämä todistaa hänen pitkästä tiestään pakanallisesta raakuudesta sellaiseen elämään joka paremmin vastasi Kristuksen tahtoa. Olavi voitti pahan antamalla elämänsä kristillisen oikeuden ja Norjan yhtenäisyyden puolesta.

Olavi oli ensimmäinen Euroopan hallitsijoista, jolle annettiin titteli ”Rex Perpetuus” - ikuinen kuningas. Olavi on Norjan ikuinen kuningas. Hänen käsityksensä kuninkuudesta näytti myöhemmin tietä hänen seuraajilleen ja varmistti kansalle oikeudenmukaisuuden ja turvallisuuden

*Kaikkivaltias, ikuinen Jumala, sinä lähetit Olavi Haraldinpojan Norjaan
käännättämään kansan kristinuskoon.*

Sinä sallit hänen rakentaa kirkkoja ja nimittää pappeja.

*Anna monien ihmisten, hänen esirukoustensa kautta,
vastaanottaa pappiskutsumus tänään. Amen.*

Olavi Haraldinpojan kuolinpäivä 29 heinäkuuta, Olavin messu (Olsok) on juhla katolisessa kirkossa Norjassa. Juhlallista pontifikaalimessua vietetään joka vuosi Nidarosin katedraalissa Trondheimissä. Kutsumme kaikkia katolisen kirkon Olavin juhlaan Trondheimissä ja osallistumaan katoliselle pyhiinvaellukselle Trondheimistä Stiklestadin, joko bussilla tai jalan, 29 heinäkuuta.

Löydät Olsok-ohjelman täältä: www.katolsk.no ja www.trondheim.katolsk.no

PYHÄN OLAVIN RISTI

Pyhä Olavi eli aikana, jolloin heraldiikka ei vielä ollut kehittynyt, eikä hänellä ollut omaa vaakunaa. Risti, joka yhdistetään pyhimyskuninkaaseen, kuuluu Olavi-traditioon. Apilanlehtiristi yhdistettiin pyhä Olavin marttyyriyden attribuutteihin eli kahteen kirveeseen.

Vaakuna apilanlehtiristeineen ja kirveineen oli alunperin Norjan katolisen hiippakunnan vaakuna ja sitä käytti ensimmäiseksi Nidarosin arkkipiispa Erik Walkendorf (1510-22). Hänen ja hänen seuraajansa Olav Engelbrektssonin (1523-37) aikana lyötiin myös rahaa, jossa oli kuvattu Olavin apilanlehtiristi kirveineen

Teksti on laadittu Trondheimin hiippakunnan toimesta Katolisen kirkon kansallista Olsok komissiota varten. Suomenkielinen käännös: Rauha Navarro Marttinen

HARALDINPOIKA – PYHÄ OLAVI

Be för oss, Hellige Olav

Be för oss, hel-lig O-lav, Nor-ges e - vi - ge kon-ge!
Du som krist-net folk og land, Kris-ti tje-ner, kong O-lav,
Be för oss, hel-lig O-lav, Nor-ges e - vi - ge kon-ge!

Katolinen kirkko Norjassa on jo alusta pitäen perustunut vahvasti pyhimyskuninkaalle Olaville. Hän on – kuten Olavin juhlan liturgiset tekstit kertovat – Rex Perpetuus Norvegiae, Norjan ikuinen kuningas. Hänen marttyyrikuolemansa Stiklestadissa vuonna 1030 oli maailman silmissä tappio mutta antoi katoliselle kristikunnalle lopullisen voiton maassa.

Olav Haraldsson, oli Åsta Gudbrandsdatterin ja Harald Grensken poika. Isä lienee ollut Harald Hårfagren pojanpojanpoika. Harald Hårfagre yritti ensimmäisenä koota Norjan yhtenäiseksi valtakunnaksi. Olavi varttui isäpuolensa Sigurd Syrin luona. Tämä oli maanviljelijä Ringerikessä. Siihen aikaan oli yleistä että päälliköiden ja rikkaiden maanviljelijöiden pojat lähtivät viikinkiretkille ja hankkivat rikkauksia tuhoten, ryöväten ja tappaen heikompia sekä Norjan rannikolla että ulkomailla. Olavin äiti lähetti poikansa viikinkiretkelle tämän ollessa 12-vuotias!

Myöhemmin Olavi palveli englantilaista kuningas Ethelred II:sta ja seurasi häntä Normandiaan, Ranskaan. Hänestä tuli herttua Rikhard II:n (1002-1026) palkkasoturijoukkojen johtaja. Olavi keräsi mainetta taitavana taktikkona ja pelottomana sotilaana. Häntä ja hänen armeijaansa pelättiin.

Sittemmin Olavi matkusti etelään päin kohti Jorsalaheimiä (Jerusalem). Cádizissa hän näki unessa näyn: Hänen luokseen tuli mies, katseen vangitseva, vahva ja samalla pelottava. Mies pyysi ettei Olavi jatkaisi matkaansa: ”Palaa takaisin perintömaillesi, sillä sinusta tulee Norjan kuningas ikuisiksi ajoiksi.” Olavi luopui matkasuunnitelmistaan ja käänsi suunnan pohjoista kohti. Hän talvehti Rouenissa (1013-14) herttua Rikhard II:n luona.

Tuona talvena Olavi oppi tuntemaan lähemmin kristinuskoa. Hän sai perusteellista tietoa Jeesuksesta Kristuksesta ja hänen näkyvästä kirkostaan maan päällä, katolisesta kirkosta. Itse arkkipiispa Robert valmisti Norjan kuningasaineksen kastetta varten.

Katolinen kirkko juhlii pyhän Olavin kääntymyksen ja kasteen muistopäivää 16. lokakuuta.

Olavi oppi Rikhardilta aikansa sivistyneen ja modernin valtion hallinnan periaatteita. Kun Olavista tuli sittemmin Norjan kuningas, hän otti käyttöön katolisen oikeusjärjestelmän, joka antoi ensimmäistä kertaa historiamme aikana heikolle suojan väkevämpää vastaan. Tämä olisi ollut mahdotonta ilman kuninkaan oppiaikaa Rouenissa. Siellä hän sai myös kuulla keisari Kaarle Suuresta (768-814), joka halusi perustaa frankkien kristityn valtakunnan. Hänestä tuli Olavin esikuva, ”Rex justus”.